

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Волинчук О.В.

аспірантка,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ВПЛИВ ВІДЧУТТЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ НА МЕЖІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОСТОРУ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ

Для якісної роботи психолог повинен бути задоволений самим собою, власним життям, результатами своєї діяльності. Це відчуття задоволення необхідно формувати та розвивати ще під час навчання. Звичайно, позитивне ставлення до себе, світу та оточуючих формується в ранньому дитинстві під впливом сім'ї, однак, обираючи професію психолога й маючи намір у ній розвиватись, студент повинен виконувати над собою внутрішню роботу, постійно займатись самовдосконаленням та пошуком шляхів для отримання найкращого результату у своїй діяльності, спочатку навчальній, а згодом й у професійній.

Очевидно, що відчуття благополуччя може викликатися як зовнішніми факторами (стан здоров'я, сімейна ситуація, успішність у навчанні чи роботі, ситуація в країні та світі в цілому), так і внутрішніми (ставлення до себе, своїх можливостей, рівень вимог до власної персони і т.п.). Звичайно, зараз, зважаючи на стан пандемії, зовнішні фактори досить негативно впливають на відчуття благополуччя. Але, на нашу думку, внутрішні фактори все ж відіграють першочергову роль у його формуванні.

Психологічні межі теж розглядають з точки зору внутрішньої організації (як функціональний орган, енергійне утворення – Т.С. Леві) [1] та зовнішніх проявів (як систему імпліцитних та експліцитних правил поведінки – С.К. Нартова-Бочавер, О.В. Сіліна) [2].

Ми вважаємо, що феномен благополуччя пов'язаний з особливостями психологічних меж особистості, які можуть виступати внутрішніми факторами зазначеного відчуття. Але оскільки сам факт детермінованості благополуччя феноменом меж встановити не видається можливим, у цьому

дослідженні ми маємо намір дослідити наявність зв'язку між відчуттям благополуччя й характеристиками психологічних меж студентів.

Задля підтвердження нашого припущення було проведено опитування серед студентів другого курсу спеціальності «Психологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського. До комплексу психодіагностичних методик увійшли опитувальники «Межі у психіці» Е. Хартманна, «Межі Я» Н. Браун, «Психологічна межа особистості» Т.С. Леві та «Шкали психологічного благополуччя» К. Ріфф.

За результатами математично-статистичної обробки даних було з'ясовано наступне:

- товщина психологічних меж перебуває в 1-процентному прямому зв'язку з такою ознакою психологічного благополуччя, як автономія; у 5-відсотковому прямому зв'язку з управлінням середовищем та у 5-процентному прямому зв'язку з показником «самоприйняття»;

- невід'язна функція психологічної межі перебуває у 5-відсотковому оберненому зв'язку з таким показником психологічного благополуччя, як позитивні відносини;

- проникна функція межі позитивно корелює з показником «цілі в житті» (5-процентний зв'язок);

- функції вбирання та віддавання позитивно корелюють із самоприйняттям (1-відсотковий зв'язок); функція віддавання також позитивно корелює з особистісним ростом та життєвими цілями (1-відсотковий зв'язок);

- стримуюча функція перебуває в 1-відсотковому оберненому кореляційному зв'язку з позитивним відносинами;

- спокійно-нейтральна функція психологічної межі пов'язана з управлінням середовищем, самоприйняттям та загальним показником психологічного благополуччя (5-процентний прямий зв'язок за всіма показниками);

- дистанційованість та схильність порушувати межі інших не продемонструвала значущих зв'язків з характеристиками психологічного благополуччя.

Ці результати демонструють міцний взаємозв'язок між особливостями психологічних меж студентів та різними характеристиками психологічного благополуччя, зокрема, позитивні відносини залежать від таких функцій меж психологічного простору, як невід'язна та стримуюча (обернена залежність); управління середовищем

пов'язане з товщиною меж та спокійно-нейтральною їх функцією; цілі в житті залежать від проникної функції межі та функції віддавання; самоприйняття пов'язане з товщиною меж і спокійно-нейтральною та вбирною функцією, яка також зв'язана з особистісним ростом; загальний показник психологічного благополуччя пов'язаний зі спокійно-нейтральною функцією межі. До речі, чим вищими є показники психологічного благополуччя та самоприйняття, тим більш сформованими виступають усі функції психологічних меж опитуваних.

Таким чином, усі показники психологічного благополуччя більшою чи меншою мірою, прямо чи обернено пов'язані з характеристиками меж психологічного простору студентів-психологів. Такі результати спрямовують наші подальші дослідження у напрямку з'ясування різниці між особливостями особистісних меж майбутніх психологів та студентами інших спеціальностей та напрямів підготовки. На нашу думку, особливості вибірки могли суттєво вплинути на отримані результати, але саме таким був наш інтерес, оскільки для формування професійного психолога розглянуті цьому дослідженні психологічні явища виступають значущими.

Список використаних джерел:

1. Леви Т.С. Методика диагностики психологической границы личности. *Вопросы психологии*. 2013. № 1. С. 131–146.
2. Нартова-Бочавер С.К., Силина О.В. Психологические границы: взросление и культура. Москва : Памятники исторической мысли, 2018. 119 с.